

κριτική

Ο Σκαμπαρδώνης παρουσιάζει μια σειρά αφηγήσεων που συνταιριάζουν την Ιστορία της Θεσσαλονίκης με την αυτοβιογραφία

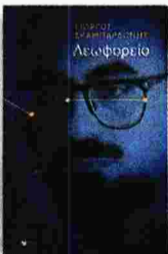
Η πόλη ως βίωμα ζωής

Μια περιπλάνηση στη Θεσσαλονίκη από τη δεκαετία του 1960 μέχρι τις ημέρες μας. Ιστορία, βιογραφία και μυθοπλασία παραμένουν άρρηκτα συνδεδεμένες από τον Γιώργο Σκαμπαρδώνη

ΤΟΥ
ΒΑΓΓΕΛΗ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΚΑΜΠΑΡΔΩΝΗΣ
Λεωφορείο. 19 στάσεις

Εκδόσεις Πατάκη, 2018, σελ. 256, τιμή 13,30 ευρώ

Την ιδέα για την περιήγηση στους τόπους που περιβάλλουν τις στάσεις μιας συγκοινωνιακής γραμμής την έχουμε δει σε δύο βιβλία της πεζογραφικής παραγωγής των τελευταίων ετών. Το ένα είναι η *Αθήνα της μιας διαδρομής* (2013) του Πέτρου Μάρκαρη και το άλλο το 24 του Γιάννη Γορανίτη, ο οποίος έκανε την περασμένη χρονιά την πρώτη λογοτεχνική του εμφάνιση. Ο Μάρκαρης ανεβοκατεβαίνει στους σταθμούς του Ηλεκτρικού για να μας ξαναγήσει στην κοινωνική πολυμορφία της αθηναϊκής καθημερινότητας. Ο Γορανίτης ακολουθεί επίσης τη γραμμή του Ηλεκτρικού, για να στήσει ένα οιοσδήποτε μυθιστόρημα δρόμου, ένα πολυπρόσωπο και πολύτροπο βιβλίο με χαλαρές εσωτερικές συνδέσεις και πολλαπλές αφηγηματικές τεχνικές, που δεν εστιάζει τον φακό του τόσο στις όψεις της πόλης όσο στις ατομικές ιστορίες των επιβατών του τρένου.

Με το *Λεωφορείο* ο Γιώργος Σκαμπαρδώνης μεταφέρεται στη Θεσσαλονίκη και στη γραμμή 10 που συνδέει τη συνοικία Χαριλάου με τον Νέο Σιδηροδρομικό Σταθμό. Ο συγγραφέας εργάστηκε όλη του τη ζωή ως δημοσιογράφος και τα κείμενα του βιβλίου του πρωτοδημοσιεύτηκαν στο περιοδικό *Θεσσαλονικέων Πόλις*, αλλά δεν έχουν καμία σχέση ούτε με το ρεπορτάζ ούτε με την αρθρογραφία ή με το χρονογράφημα. Αν ο Μάρκαρης αναλαμβάνει τα χρέη ξεναγού για Έλληνες και ξένους στην Αθήνα, και ο Γορανίτης κάνει ένα προσκλητήριο διάσπαρτων, αποσπασματικών και σπασμωδικών φωνών με φόντο τον αθηναϊκό περίγυρο, ο Σκαμπαρδώνης παρουσιάζει μια σειρά αφηγήσεων που συνταιριάζουν την Ιστορία της Θεσσαλονίκης (από πολιτικά γεγονότα και μνημεία μέχρι ρυμοτομία και χωροταξία) με την αυτοβιογραφία (ο συγγραφέας είναι Θεσσαλονικιός γέννημα θρέμμα) όπως και με κάποια μυθοπλαστικά στοιχεία – όσα επιτρέπουν να παρεισχύσουν στον πρωτοπρόσωπο

λόγο του αφηγητή οι συνεχόμενες πλην ακαριαίες εικόνες του (εικόνες τις οποίες διατρέχει συχνά ένα ποιητικό και υπερ-ρεαλιστικό στοιχείο).

Ιστορία, βιογραφία και μυθοπλασία παραμένουν άρρηκτα συνδεδεμένες στις αφηγήσεις του Σκαμπαρδώνη, μπαίνοντας συνεχώς η μία στο εσωτερικό της άλλης και υποστηρίζοντας και οι τρεις εξίσου αποτελεσματικά τη διπλή ματιά του που θέλει από τη μια να ξεχωρίσει τους συλλογικούς όγκους μιας εποχής (εποχή η οποία ξεκινάει από τη δεκαετία του 1960 και φτάνει μέχρι τις ημέρες μας) και από την άλλη να αναδείξει την τύχη και την πορεία του ατόμου ανάμεσα στις γραμμές τους. Κι επειδή με όποιον τρόπο κι αν συμβούν τα πράγματα, το άτομο δεν χάνει ποτέ την υπόστασή του μεταξύ των γενικών γραμμών, εκείνο το οποίο εντέλει προβάλλει και δεσπόζει στην κεντρική οθόνη της αφήγησης είναι η ατομική μονάδα βγαλμένη από την καρδιά του συλλογικού, η ατομική εκδοχή βαθιά ζυμωμένη με τη συλλογική της μοίρα.

Τα παιδικά χρόνια με την καθημερινή φτώχεια και βιοπάλη, με το ποδόσφαιρο, με το ξύλο που πέφτει γενναϊόδωρα στις παρέες των αγοριών και με τα θαυμαστά εκθέματα της Διεθνούς Έκθεσης, η εφηβική αυθάδεια και αναίδεια, οι νεανικές ερωτικές περιπλανήσεις και οι πρώτες λογοτεχνικές αγάπες (κατόπιν και παρέες ή φιλίες), η μεγάλη ακμή και η θλιβερή παρακμή (μέχρι τον οριστικό της θάνατο) της εφημερίδας *Μακεδονία* και η συσσώρευση της δημοσιογραφικής εμπειρίας, οι καλλιτεχνικοί θεσμοί της Θεσσαλονίκης (η Πολιτιστική Πρωτεύουσα και οι αλληπάλληλες κινηματογραφικές δράσεις) αλλά και οι μνήμες των Εβραίων, της μετεμφυλιακής περιόδου και της δολοφονίας του Λαμπράκη. Ίδου τα υλικά που συνθέτουν το ψηφιδωτό του Σκαμπαρδώνη, συνδέοντας τον καθημερινό χρόνο της παιδικής ηλικίας, της ενηλικίωσης και της ωριμότητας με τον κοινωνικό και τον ιστορικό χρόνο μιας πόλης η οποία δεν αποτελεί μόνο τόπο γέννησης αλλά και ένα διαρκές, αναντικατάστατο βίωμα ζωής.

